

LÖVÉTEI KIÁLTÓ

IV. évfolyam, 6. szám, 2002. június. Ára szabadadlásban: 3500 lej, megrendelőknek 3300 lej

Agroturizmus - mint egyik nagy lehetőségünk

A három települést - Kápolnásfalva, Szentegyháza, Lövete - magába foglaló Felső Homoród mente Kistérség 2002. június 13-án tartott bővített vezetőtanácsi ülésének egyetlen napirendi pontja az agroturizmus beindításáról szóló tervezet ismertetése és

megvitatása volt. Amint az kiderült, az agroturizmus megvalósítása egy hosszabb folyamat része, mely körülbelül másfél évvel ezelőtt kezdődött. Akkor a Civitas Alapítvány közreműködésével összeállt a kistérség fejlesztési stratégiája, melyben egy egész fejezet foglalkozik az agroturizmus fejlesztésével, mint a vidék egyik nagy lehetőségével.

(folytatás a 3. oldalon)

Valami nem működik

A Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház színészei Lövétén jártak 2002. június 11-én, és bemutatták az Ágacska című mesejátékukat, ami nem csak gyerekeknek szól.

A település lakói tolongtak valamikor, hónapok alatt kicsiszorogva, mikoregyhivatásos színészekből álló csapat jött Lövétére szerepelni. Most nem így történt, bár én úgy érzem, hogy akik érdekeltek, az megtudhatták időben, mikor is lesz az rendezvény.

Kevesen voltunk nézők, alig 20-an a gyerekekkel együtt. Mikor a sikertelenség okáról beszélgettünk, sok mindent felhoztunk magunknak magyarázkodásként, hogy elhitessük magunkkal, nem mi vagyunk a hibásak. Mondom magyarázkodásként, mert a felhozott okok, mint: nem volt jó az időpont, nincs pénz, bizonyos embereknek csak magyarázkodások, de nem mentés az elől, hogy a román állam pénzén működött a látogatás, mely igen csak színvonalas volt, ennyi ennézzük meg.

(folytatás a 7. oldalon)

Búcsúbeszéd

Mi, iskolánk végzős diákjai, kik most itt állunk szüleink, tanáraink előtt, meghatódva és vegyes érzelmekkel szívünkben, búcsúzni szeretnénk. Búcsúzni és elköszönni. Megköszönve tanárainknak mindent: az oktatást és a tudást. A féltő gondoskodást, a szeretetet, a türelmet és a megértést. Mindent, ami eddig utunk egyengetéséhez kellett.

Mostantól megváltozik életünk. Valamennyiünket új kaland várja. Olyan kaland, amelyben küzdelem, csalódás és fájdalom is előfordul. Saját magunk kell megtapasztalnunk, hogy nem minden ember igazságos, nem mindenki méltányos, és nem mindenki őszinte. Magunktól kell megtanulnunk, hogy a kudarcból is fakadhat dicsőség, a sikerből pedig kétségbeesés.

Arra kérjük továbbra is tanárainkat, szüleinket, bátorítsanak továbbra is minket, hogy rendíthetetlenül higgyünk önmagunkban. Ha ezt teszik, az önbizalom és a szeretet gyökeret ver mindörökké bennünk, szívünkben, és szebb virágokat hajt majd, mind a legkülönb kert...

Isten veletek diáktársaink. Ne feledjétek: nem a tett gyümölcse, maga a tett számít, s a világon a legjobb és legszebb dolgok nem láthatók és nem tapinthatók ... csak a szívünkkel érezhetjük őket ..

Mindent köszönünk iskolánk!

A nyolcadikosok

A tartalomból:

- Tájház lesz Lövétén 4. old.
- Pedagógiai lexikon 6. old.
- Képek Lövete történetéből 8. old.
- III. Homoród menti Kulturális Vetélkedő 2. old.

Írásunk a 3. oldalon

TAMÁS MARGIT

TÁNCALKALMAK,
TÁNC SZOKÁSOK,
TÁNCREND
LÖVÉTÉN

PŰSKI

III. Homoród menti Kulturális Vetélkedő

A Lövétei Ifjak Egyesületének az idén III. alkalommal sikerült megszerveznie a Homoród menti Kulturális Vetélkedőt. A vetélkedő lebonyolítására 2002. május 31-én, pénteken délután 14,30 órakor került sor a Lövétei Kultúrotthonban. Ezen a rendezvényen a térség kilenc általános iskolájának 210 tanulója vett részt, akik nyolc műfajban mérhették össze tudásukat.

A résztvevő iskolák: Kápolnásfalusi Kriza János Általános Iskola, Szentegyházi Mártonffi János Általános Iskola, Szentegyházi Tamási Áron Általános Iskola, Lövétei Székely Mózes Általános Iskola, Homoródalmási Dávid Ferenc Általános Iskola, Homoródszentpáli László Gyula Általános Iskola, Homoródszentmártoni Román Viktor Általános Iskola, Homoródszentpéteri Általános Iskola, valamint a Daróci Általános Iskola.

A vetélkedő műfajai népi tánc, népdaléneklés, modern tánc, társasági tánc, könnyűzene éneklés, színjátékszítás, tátika, valamint hangszeres zene voltak.

A vetélkedő napján a csoportok érkezése délután 1 órától 2,30-ig történt, amikor minden gyereket és az őket kísérőket kaláccsal és teával, valamint az igények szerint szendviccsel kínáltak meg a szervezők. A résztvevők fogadása a Hargita Megyei Tanácstól pályázat útján nyert pénzből valósult meg.

Miután sorsolás útján eldöntődött az iskolák fellépési sorrendje, Lázár László egyesületi elnök egy rövid köszöntővel megnyitotta a vetélkedőt. A résztvevő csoportok előadásai öt órán át tartó műsort eredményeztek. A műsor mindvégig telt ház előtt zajlott, ugyanis a kölcsönös tolerancia elvei alapján minden csoport végignézte mindenkinek a produkcióját. A maratoni előadást egy háromtagú zsűri bírálta el. Az elbírálást a Hargita Megyei Kulturális Központ két képviselője, Tófalvi Melinda és Szőcs Lóránd, valamint a szervezők részéről Mag István tanár végezték.

A műsor befejezése után, 7,30-kor a zsűri elvonult összeállítani a nyertesek listáját. Mivel a rendezvény a gyermeknap jegyében volt megszervezve, egy buli kezdődött a gyermekek számára. Azalatt a kultúrotthon egy külön helyiségében a rendezvény szervezői és a csoportok kísérői közt egy szakmai beszélgetés zajlott. Ez egyben egy kiértékelés is volt, ugyanis itt elmondhatta mindenki az esetleges elvárásait a rendezvény felé, ami a szervezőknek nagyon fontos információ a rendezvény folytonosságát illetően. Az egyes csoportok vezetői itt megismerkedhettek egymással, egymás munkájával és egy további közös fórum megvalósítását is valószínűk találták.

Miután a zsűri befejezte az összesítést, kezdetét vette a díjazás. Műfajonként I., II., valamint III. díjakat

osztottak. A nyertesek erre a célra szerkesztett oklevelet, valamint könyvjutalmat kaptak. A díjakat a szervező Lövétei Ifjak Egyesülete önerőből biztosította. A kiosztott díjak száma: 8 db. első, 6 db. második, 4 db. harmadik, valamint 3 különdíj. A díjkiosztás után hamarosan véget ért a gyermekeknek rendezett buli is, és a csoportok hazautaztak.

A szervezők számára pozitív visszajelzésnek számít, hogy az előző évekhez képest jóval nagyobb számú versenyző nevezett be a vetélkedőre, értékes produkciókat mutatva be, hogy a csoportok végigkísérték egymás előadásait, és a rendezvény folytonosságát illetően egy építő jellegű beszélgetés zajlott le a csoportvezetők között.

Ez azt is jelenti, hogy a hároméves rendezvény szükségesnek bizonyult, érdemes ezt folytatni, és talán egy megyei szintű hasonló jellegű rendezvény is megvalósulhat a jövőben, ami egy további lépcsőt jelenthet a tehetségesebb gyerekeknek.

Sorbán József

Iskola, iskola ...

Iskola, iskola, utolsó hetei

Vége az iskolának.

...
Búcsút vesznek tőle,
Kedves gyermekei.

Iskola, iskola utolsó
hetei

Búcsút vesznek tőle,
Kedves gyermekei.

Erzsi, Piri, Márta
Már rég ezt várta.

Szikszai Imola. III. A.

Meleg szelek járnak,

Iskola búcsúztató

Búcsú az iskolától

Egy pár hónapra búcsúzunk
tőled, iskolánk.

Elmúlt az év.
Az iskola üres.
Szerettük az órákat,
Igen néztünk az órákat!

Kapuid bezárulnak:
a gyermekhangok
után ...

Most mindenki boldog!
Örömmel tele,
Boldogan játszik s
Vidáman kacarászik.

Vidáman, boldogan
megyünk haza.
Vár az otthon hívogató
szava.

György Beáta. III. A.

Letesszük a táskát,
Elvesszük a labdát.
Örömtől teljes a szívünk,
de szeptemberben
visszajövünk.

Trinfuly Imola. III. A

Agroturizmus ...

(folytatás az első oldalról)

Az agroturizmus megvalósítására ezen a vidéken adottak a körülmények, mint a táj szépsége, nagyszámú borvíz-forrás, hagyományos mezőgazdaság, kézműves-ség jelenléte. Ezek mind olyan értékek, melyek lehet, hogy az itt élő embereknek nem mondanak semmit, de egy idelátogató idegennek igen érdekes látnivalót jelenthetnek. Csak ki kell találni annak a módját, hogyan lehet mindezt eladni.

Ebből kiindulva a Kárpátok Eurorégió kiírására a Felső Homoród mente Kistérség és a Civitas Alapítvány közösen egy szándéknyilatkozatot állított össze és nyújtott be. Az országos szinten 17 szándéknyilatkozatból hatot találtak elfogadhatónak, köztük a kistérségét is. Ez azt jelenti, hogy 600 USA dollár előleget kapott egy részletes pályázat megírására, melynek szeptemberig kell elkészülnie, és abban az esetben ha nyerő lesz, novemberől már indulhat is a program, melynek összköltségvetése 90.000 USA dollár fölött van.

A kétéves program hét lépcsőből áll, melyek közül fontosabbak a helyi érdekelték közti partnerségek kiépítése, agroturisztikai gazdaságokból álló hálózat kiépítése a térség szintjén, anyagi ösztönzések alkalmazása az agroturisztikai gazdaságoknak prémium és hitel formájában, szakmai továbbképzések a szektorban dolgozóknak, mint például gazdasszonyképzés, népszerűsítő tevékenységek, mint WEB-oldal létrehozása, kézikönyv, szórólapok a látványosságokról stb.

Elhangzott, hogy a folyamat során az egész lakosságot be kell vonni. Mindenki érdekelt kell, hogy legyen, hiszen az agroturisztika előnyei egy egész település és nemcsak néhány család szintjén mutatkoznak, akik például vendégfogadással foglalkoznak. A turisztikai útvonalakba bele kell építeni az olyan látványosságokat, mint a patkolókovács műhelye, régi parasztházak, hagyományos gazdaságok megtekintése. Ezek egy feledhetetlen élményt jelenthetnek a nyugati turistáknak, hiszen ilyen dolgokat ők esetleg csak múzeumokban láthattak.

Több javaslat is meghallgatásra talált, melyek szerint az infrastruktúrára is kellene fordítani, hiszen a rossz utak miatt nem szívesen jönnek a vendégek, meg kell szervezni a lakossági szemétszállítást, és hogy a gazdasszonyképző tanfolyamokon ne csirkenevelést és ágyvetést tanítsanak, hiszen az itteni asszonyok ahhoz értene, hanem olyan dolgokat, melyeket még nem tudnak, és hasznát is tudják venni.

Bár léteznek panziók a térségben, és vendégfogadással is többen foglalkoznak, a kiépített, kigondolt, megszervezett agroturisztika még csak egy terv szintjén létezik a kistérségben. Hogy a terv megvalósítása beinduljon, az attól is függ, hogy a szeptemberig elkészülő pályázat milyen elbírálásban részesül. A lényeg az, hogy léteznek törekvések, és beindult valami. Előszedjük régi, kopott értékeinket, és leverjük róluk a port. Az emberek fejében tervek születnek. És hogyha igazán akarjuk, akkor azok valószínűleg meg is fognak valósulni.

Sorbán József

Kedves vendégeink !

Engedjék meg, hogy rövid méltató beszédemben tisztelettel köszöntsem Önöket, s ugyanakkor nagy szeretettel üdvözöljem kedves vendégünket, Olsvainé Tamás Margitot, akinek életútja összefonódott- jó pár évtizeddel ezelőtt - szülőfalunkkal olyannyira, hogy látható eredménye is lett. Ez nem más, mint az itt bemutatásra kerülő könyv, melyről bővebb szakmai előadást kedves vendégünk, vagyis a szerző fog tartani a későbbiekben ...

Beszédem írása közben nem annyira a szakmai, mint inkább a lírai hangvételre figyeltem. Célom az volt, hogy ráhangoljam Önöket a könyv fellapozására, elolvasására, hogy saját maguk tapasztalják meg és érezzenek rá Tamás Margit folklorikus hivatásának lényegére: a nép szolgálatára. Önzetlen nemzetépítés.

Szűkebb értelemben: a lövetei ember táncultúrájának minőségi rögzítése, tovább adása és megőrzése céljából, hogy legyen majd mit tarisznyálni fiainknak, unokáinknak, ha a manapság annyira divatos vándorbotot kezükbe kényszerülnek venni

... A folklór szó a magyar nyelvben angol eredetű. Jelentése: nép + tudás; vagyis a nép társadalmi tudata, szellemi kultúrája, művészeti tevékenysége. Ránk vonatkoztatva: a Kelet és Nyugat közé vett, testvértelen és reménytelen kisebbségi sorsban élő erdélyi, és ezen belül a székelyföldi magyar nép tudása, melynek megvan a maga súlya és értéke a mai gazdasági és társadalmi körülmények, tényezők közepette is. E tudás rögzítése mindenféleképp indokolt, hisz tudjuk, tapasztaljuk nap mint nap, hogy az emberi emlékezet milyen könnyen sorvadó, esendő ... s e tudáson kívül, lassan, lassan nem marad birtokunkban- itt Erdélyben- nekünk szinte semmi ...

Minden könyv kisebb vagy nagyobb közösség számára készül. Ez a könyv is, mely falunk (a szerző választott szülőfaluja) táncultúrájáról szól, nemcsak az egykor itt még létező, de mára már leltűnt világ egy darabkájának hű tükre, hanem egy nagy közös célból készült: az egész magyar népi műveltség gazdagításának céljából. Az életben, a múltban és a jelenben egyaránt valami mindig ott fejeződik be, ahol egy másik világ elkezdődik, vagyis a jelenségek együtt vagy egymáshoz kapcsolódva élnek. Ha úgy tetszik: apáról fiúra.

Fogadják éppen ezért ezt a nagy szolgáltni akarat, amely Tamás Margit egész életútját jellemzi, nagy-nagy szeretettel ...

Köszönöm, hogy meghallgattak ...

Elhangzott a 2002. június 15-i könyvbemutatón.

Írta Mihály János

Tájház lesz Lövétén

(folytatás az előző lapszámunkból)

A gyűjtemény

A Székely Mózes Általános Iskola földszintjén a falakat is régi tékák díszítik. Külön teremben állították ki a gyűjteményt: lakberendezést és más használati tárgyakat, népviseletet, munkaeszközöket stb. Van itt

börtarisznya, bocskor, mécses, vetett ágy, vaspapucsos ásó, szöttesek és ruhanemű, bölcső, cserépedények, evőeszközök. A faluról megjelent kiadványok, újságcikkek sem hiányoznak, régi feljegyzések fénymásolatai egészítik ki az írott dokumentációt. Az iskola néprajzi gyűjteményének első leltára az 1979/1337-es számot kapta a község néptanácsának iktatójában. Összesen 102 tétel szerepel, a tárgyak megnevezése mellett állapotukra, méretükre, értékükre vonatkozó adatokkal. Az ellenőrzés idején (1979. december 10.) értékét 1741 lejre becsülték. A rongálódás miatt 54 tárgyat kiselejtezték. A gyűjteményért Sata Anna felelt, a jegyzőkönyvet aláírta ő, valamint Székely Margit titkár és Vizi Irén muzeográfus. Szemlézzünk ebből: 1850-es faragott szék, 1907-es téka, tékarész 1900-ból, 1928-ból, és egy datált korszó: "1914-15 évi világháború súlytottak javára". A román nyelvű szövegben magyarul szerepel az, amit nem tudtak lefordítani: kendőszeg, tekerőlevél, nyárs, matolla, vajtartó, húspotyoló, palatábla, falvédő, puliszkakeverő.

Mihály János szinte megállás nélkül magyarázott nemcsak a tárgyról, hanem a gyűjtésről is. Annak idején a cél érdekében összefogott a helyi vezetőség, a tantestület, számos diákot és szülőt bevonva az akcióba. - Ennek jómagam is részese voltam, osztálytársaimmal együtt. A jól végzett munkáért érdemjegyet kaptunk, megvolt a motiváció, természetes, hogy nagyon lelkesedtünk - emlékezett. - Engem már akkor különösképpen vonzottak a régi, letűnt világ tárgyai, és ebben nagy szerepe volt, nagyapám után, Sata Anna történelem szakos tanárnőnek.

Később olyan széljárás volt, hogy nem lehetett tovább fejleszteni, le is állt a mozgalom. A kilencvenes évek elején felmerült újra a lehetőség, a helyi tanács

meg is vásárolt egy épületet. Az akkori polgármester, György Vilmos is támogatta az ötletet. Megtárgyaltuk azokkal, akiket az ötlet foglalkoztatott és lelkes támogatói lettek, a tanácsnál többször beszéltünk erről. A gyűjtemény zöme a hetvenes évek elején került össze. A tárgyak egy része már nincsen meg, megsemmisült, vagy olyan állapotban volt, hogy nem lehetett megmenteni. Nem gondozták, a követelményeknek megfelelő szakszerű kezelés nagyon hiányzott. Ám a mostani gyűjtemény is elegendő egy tájház berendezéséhez.

- 2000 őszén, amikor visszakerültem történelem szakos tanárként az iskolába, ahol egykor a padban ültem, az igazgató, András József rám bízta az időközben kis iskolamúzeummá kinőtt gyűjteményt és felkért, hogy készítsünk új leltárt, hisz 1979-től sok idő eltelt, időközben újabb tárgyakkal bővült. Tornay Gergely volt lövetei esperes-plébános, aki 1957-től a kilencvenes évekig szolgált a faluban, saját gyűjtését azzal a céllal hagyta hátra, hogy ha sikerül egy falumúzeumot létrehozni, ott legyenek elhelyezve.

Ekkor tapasztaltam, hogy a gyűjtemény egy része, főleg a fából készített eszközök a végső megsemmisülés előtt állnak. Elkezdtem "tapodni" megmentésük érdekében, András József igazgató bátorított, és nagyon sokan mások is, akikkel törekvéseinkben egymásra találtunk (Ferenc Angéla, Györgydeák Lajos plébános, Egyed József, Lázár László, Balázs István polgármester, Lázár Zoltán alpolgármester és mások).

Egy harminc évvel ezelőtt megálmodott terv válhat valóra Lövete Polgármesteri Hivatala, a HMKK és a Felső Homoród mente Kistérség együttműködésének köszönhetően. A gyűjtemény méltó épületre talál, mindenki újra megcsodálhatja majd, és az egész község saját értékeinek érezheti. Létrejöhet egy olyan tájház, ahol népi értékeinket, hagyományainkat közönségszervező és -nevelő, szakszerű rendezvények, kiállítások keretében mutatjuk be.

- Elsősorban milyen anyagot kellene megszerezni, menteni?

- A helyi népviselet nincsen méltó módon képviselve. Sokan írtak erről, az első leírást Haáz Ferenc Rezső tanár készítette, aki a faluban is tanított. Ezeket is fel lehet használni a bemutatáshoz. Az eddig megszerzett darabok kiállításra nem megfelelőek. A lövéteiek, ha látják, hogy eredménye van a mi munkánknak, jobb kedvvel adakoznak a községért és a saját értékeink bemutatásáért. Annál is inkább, mert ezeknek itt van a helyük, Lövétén kell megőrződjenek.

Az épület

A falu központjában megnéztük a világháborús hősök emlékművét, a templom környékét, az 1888-ban közbirtokossági pénzből épített egykori iskolát (ma óvoda). Fentről csupa háztetőt látni - ez is azt jelzi: Lövétén nagyon értékes a belterület. Ugyanez derül ki a tájháznak szánt telekről, amely helyi viszonylatban nagyon számít. Most üzlet működik benne.

- A Pora-féle ház magántulajdonban volt, a vásárlás véletlenszerűen esett rá, mert eladó lett - mondta el Mihály János. - Akkor gondolkodtunk, hogy erre a célra megfelelne, és a tanács mindenképpen megvásárolta volna, mert a falu központjában van, a községi igazgatás számára is értékes telek, ami a falu érdekét szolgálhatja. Ekkor merült fel, hogy megfelelne tájháznak.

Különös szerencse, hogy egykor a székely kapus házról fennmaradt egy 1942-es képeslap is, amely a sorozáskor készült, az újoncok a világháborúba indultak... A kép a Domus Historiában, az egyházközség történetében maradt fenn, a szöveg közé ragasztották be. A ház a piactér mellett van, amit később beépítettek.

- Az épületet eléggé átalakították. Becsültétek fel, milyen összegből lehetne visszaállítani az eredeti formáját?

Szavéleményezés nem készült, az folyamatban van, de ragaszkodunk ahhoz, hogy régi arculatát nyerje vissza. Aki üzletként bérlti, felújította, mert másként tönkrement volna. Már a tanács, hogy az álagát megmentse, befödette, a tetőszerkezetet átalakították. Valójában eltér az eredetitől, de a cél az volt, hogy az állaga megmaradjon.

- Ha majd tájházként működik, hogyan fog kinézni?

Szakszerű felújításra van szükség, falkutatást kell végezni. Mivel a területen különböző régészeti korokhoz köthető kerámia gyűjthető, az udvaron érdekes feltárást, mentőásatást végezni, amíg más épület nem kerül a területre. A falkutatással megállapítható, melyik a régebbi rész - akár XVIII. századi vagy még korábbi részletekre is bukkanhatunk. Az alapokat a XIX. század elején építették, biztosan többször is módosították az épületet, erre utaló nyomokat találtam.

- És a berendezése?

A Felső Homoród mente Kistérséggel közösen kialakított program szerint mi nem szokványos múzeumként képzeljük el, hanem olyan helyként, ahol megismerkedhetnek Lövete egyik néprajzi értékével, a szedettek készítésével is. A két szobából az egyikben hagyományos berendezést mutatnánk be, másikban szövőszéket állítanánk fel, állandó kiállításal. Ez egyben üzletet is jelentene a falunak, ezzel képviseltetnénk magunkat. Mivel a faluról sok régi dokumentum megvan, időszakos kiállításokat is lehet ezekből szervezni (fényképek, ezek másolatai stb.). Külön lehetne bemutatni a faeszközöket is. Azon kívül kaput kellene építeni még, és sok másra kellene pénz.

- Hová kerülnének a gazdasági eszközök?

Mivel helyi viszonylatban elég nagy telek tartozik a házhoz, vásárolnunk kell gazdasági épületet, mert ami itt állt, azt már nem lehetett megmenteni. A Pol-

gármesteri Hivatal által szeptemberre tervezett falunapokra legalább egy szobát be fogunk rendezni. A kemencében sajátos helyi tésztakészítményeket sütnének, mint pl. kókós (tejfölös) lepény, házi kenyér, ott meg is lehet majd kóstolni.

- Milyen tevékenységek kaphatnak helyet a tájházban?

Az említett három intézménnyel közösen olyan programokat lehetne beindítani, amelyeken nem csupán a helyi lakosság venne részt, hanem máshonnan valók is. Mesteremberek munkáját lehet bemutatni. Az őszi falunapokon pl. a hagyományos patkolókovács munkáját is láthatják majd. Fel lehet újítani régi mesterségeket, hogy a fiatalabbak is ismerjék meg. Nagy hagyománya volt a faeszközök készítésének is. Bútorfestéssel azonban már senki sem foglalkozik.

Restaurálni kellene a már meglevő anyagot. A hagyományos falukép visszaállítására már van egy program, amit a Felső Homoród mente Kistérség indított be. Pályázati úton támogatná a tanács a régi házak homlokzatának felújítását.

Lázár László kistérségi menedzser a következőképpen sommázta a kivitelezéssel kapcsolatos terveiket: - Nemcsak azért tartom helyesnek a tájház létrehozását, hogy megőrizzük a néprajzi értékeket - sokkal fontosabb, hogy sikerüljön azt élővé tenni, ahogy a pályázatban is megfogalmaztuk. Hogy a gyerekeket ebben az élő környezetben lehessen nevelni. A környezet nevelje és ne csak hallásból, fényképekről tájékozódjék a jövő nemzedéke. Mivel a kistérségi egyesület a turizmusból szándékszik a lakosság jövedelmét növelni az elkövetkező években, ebben fontos szerepet játszana maga a tájház is. Mindennap "eladhatóvá" válik úgy, hogy mégis megmarad.

P. Buzogány Árpád,
Udvarhelyi Híradó, 2002. április 26., péntek

Az évszáró

Vége a sulinak, tanulás nincs.

Nem kell tanulni, könyvmár

nálunk nincs.

Eljött a vakáció s jön a

szép nyár,

Elmegyünk mi is nyaralni már.

Eljött már az ideje,

Végre, végre, végre:

évszáró, évszáró!

Vége már az évnek!

Örvendjünk hát mi is a nyári szünetnek.

Pakolj el szépen, pajtásom,
Meglátod, jó lesz majd a nyáron!

Balázs Zsuzsanna.
III. A

Pedagógiai lexikon

Megjegyzés

Amikor a lexikon közlése elkezdődött, az volt a cé-
lom, hogy az általánosan elfogadott és kipróbált pe-
dagógiai eljárások hasznos útmutatót adjanak az
ezeket befogadó szülőknek. Helyenként személyes
véleményemnek is hangot adok, de bővebb egyéni
tapasztalatok közlése nincs módomban. Az én sze-
mélyes hozzájárulásom annyi, hogy az adott peda-
gógiai lexikonból én válogatom ki az általam közér-
dekűnek tartott pedagógiai fogalmakat és magyará-
zom.

Minden ember más, a módszereket az egyénhez
szoktuk szabni, és a szülők tudják, hogy ugyanaz a
módszer nem válik be valamennyi gyermekük eseté-
ben. Egyébként a nevelési eredmények gyümölcse
később érkezik be, és azt is tudja mindenki, hogy a szó, a
mondás nem annyira ívódik bele a gyermekbe, mint
a példa.

Még sok példa lenne, ami fontos, ugyanis csak a
"D" betűig értünk el. A Pedagógiai Lexikon, mint so-
rozat, bizonyára eltart még egy ideig, bár minden
címszónál nincs olyan sok fogalom. Ez nem jelenti
azt, hogy kisajátítom a nevelési oldalt.

A szakavatott kollégák szerint ez így jó, és érde-
mes folytatni.

András Magdolna óvónő

Csodálkozás

A felnőtt részére a legmeghatóbb látványok közé
tartozik a tágra nyitott szemű, önfeledten csodálkozó
kisgyermek. Talán azért, mert kissé azonosulva a
gyermekkel újból átéli a világ felfedezésének soha
vissza nem térő első élményeit. A felnőtteknek már
minden ismerős ha nem saját tapasztalatából, úgy
könyvekből, filmből, rádióból. A kisgyermek számára
minden új. A gyermek ismeretszerzése a csodálko-
zásból fakad. A kisgyermek nem sajátíthatna el né-
hány év alatt olyan mérhetetlenül sok tapasztalati
tényt, ha nem ösztökélné szakadatlanul a csodálko-
zás és az ebből fakadó kíváncsiság.

Nem vezet jóra, ha a felnőttek visszaélnék a gyer-
mek csodálkozásával. Nem jó, ha becsapják, kineve-
tik, vagy összeszidják, mert olyasvalamin bábáskod-
dik el, amin a felnőtt nem talál semmi bámulnivalót.
Ellenkezőleg: adjanak lehetőséget a gyermeknek,
hogy a mesevilág csodáiban újra meg újra elmerül-
jön, s hogy később iskoláskorában a természet, a
technika; a tudomány és a művészet nyújtotta szá-
mtalan csodát átélje. Minél többször tud a gyermek
csodálkozni, annál élénkebb a fantáziája, érdeklődé-
se, gondolkodása, annál tehetségesebb, alkotóbb
felnőtté válik.

Csúfolódás

A csúfolódás a gyermekközösségekben erősen
elterjedt. A gyermek a csúfolódásban érvényesíti a
hatalmi vágyát, ami sokszor jól összefér gyöngéd
és szeretetteljes vonásaival. De belejátszik a gyer-
mek csúfolódásába a gyermek tapasztalathiánya
és az, hogy képtelen beleélni magát a másik hely-
zetébe: nem tudja, még nem is tudhatja, hogy a
csúfolódása milyen érzelmeket vált ki a másiktól.
A kicsúfolt gyermekek, különösen ha a csúfolódás
valamilyen testi fogyatékoságukat: ügyetlenségü-
ket, kövérségüket, beszédhibájukat illeti, rendkívüli
módon szenvedhetnek, egész gyermekkorukat be-
árnýékolhatja és hatással lehet későbbi életükre is.

A csúfolódás - mint sok hasonló gyermeki meg-
nyilvánulás - ellen meglehetősen hatástalan esz-
köz a tiltás, a gyermekek felelősségre vonása vagy
büntetése. Sokkal jobb eredményre vezet, ha a
környezetből jóindulat és megértés sugárzik a töb-
bi ember felé, ha a gyermek kiskorától jóakaratot
tapasztal maga körül, ha az emberek fogyatékos-
ságának nem kinevetését, hanem magyarázatát
hallja. A csúfolódást elszenvedő gyermek szülei is
helytelenül tennék, ha gyermeküket a csúfolódó
gyermekek megbüntetésével akarnák megvédeni.
Ezzel csak rontanák helyzetét a többi gyermek kö-
zött. Ehelyett arra kell törekedniük, hogy megerő-
sítsék gyermekük önbizalmát minden más terüle-
ten, vigyázzanak, hogy ne válják visszahúzózóvá,
és tartsa meg továbbra is a gyermekekkel való jó
kapcsolatát, annál is inkább, mert a csúfolódás
többnyire a társak részéről sem jelent rosszindula-
tot, komoly ellenségeskedést.

"Csúnya" szavak használata

Csúnya szavakat, gorombaságot, trágárságot
általában 3-4 éves kor körül mondogat először a
kisgyermek. Ebben a korban még a szavak jelenté-
sét nem fogja fel, de megtanulja őket az anyanyelv
többi kifejezésével együtt. Ugyanis a beszédfejlő-
désnek abban a szakaszában van, amikor minden
új szót, amit hall, megjegyyez. Nem célravezető, ha
a szavak hallatára a szülő megrökönyödést mutat,
vagy kétértelmű nevetéssel reagál. A gyermek
örül, ha ily módon a figyelem középpontjába kerül,
és igyekszik minél gyakrabban kiváltani ezt a ha-
tást. Kicsi gyermeknél jó módszer, ha a szülő úgy
tesz, mintha észre sem venné, mert akkor a gyer-
mek nem ismételteti, és hamarosan elfelejti a kife-
jezéseket. Nagyobb gyermeknek komolyan és ha-
tározottan meg kell mondani, hogy nem kívánjuk a
jó ízlést sértő szavakat hallani. Természetesen
nem várhatjuk el, hogy leszokjon ezekről a kifeje-
zésekről, ha a családtagok is folyamatosan élnek
vele. Sem az óvodai, sem az iskolai nevelőket nem

lehet okolni a csúnya szavak használata miatt, de barátaitól sem érdemes ezért őt eltiltani, hiszen semmilyen módon nem akadályozható meg, hogy a gyermek e szavakkal, ezek jelentésével is megismerkedjék. A családi otthon olyan légkörű, olyan nevelő hatású kell legyen, hogy a gyermek érezze, tudja, nem méltó hozzá a "csúnya" szavak használata.

Dac

A gyermek 2-3 éves kora körül a szülő ijedten döbben rá, hogy a gyermek magatartása megváltozott, egyre dacosabb, akaratosabb. Nem teljesíti, amit mondanak neki, görcsösen ragaszkodik kívánságaihoz, s ha nem kapja meg, amit szeretne, sír, toporzékol, földre veti magát. Ilyenkor megközelíthetetlen, szinte nem is hallja, amit mondanak neki. Gyakran az a benyomásunk, hogy nem is az utasítást nehéz teljesítenie vagy a megtagadott dologról lemondania, hanem az ellenkezés kedvéért teszi.

Ez sokszor így is van, és ha ezt megértettük, akkor a dac magyarázatához is közelebb jutotunk. A kisgyermek ebben a korban fedezi fel saját egyéniségét, s ezt az újonnan felfedezett énjét akarja érvényesíteni, önálló akaratát akarja kipróbálni. Ez természetes, a gyermek fejlődéséhez hozzátartozó jelenség, mégis sokszor túllépi a normális kereteket, szenvedélyesebb kitörésekkel jár, 4-5 éves korban túlra is elhúzódik. A kedvezőtlen fejlődésben sok részük lehet a felnőtteknek. Egyrészt azért, hogy a 2-3 éves korú gyermeket elárasszák tiltásokkal és követelésekkel, egyszerre "nagy gyerekként" kezelik, akinek "már lehetne annyi belátása". Másrészt sok szülő - ugyancsak dacosan - szembehelyezi az akaratát a gyerekével: "megmutatom, hogy nem az történik, amit ő akar" jelszóval. Ez még hevesebb tiltakozást vált ki. A gyermek dacossága 2-4 éves korban hol igen kínos, hol csupán enyhe formában jelentkezik, esetleg el is maradhat. A dac újabb fellángolását a serdülőkor hozhatja, ekkor a gyermek már felnőtté elismeréséért is küzd. A serdülő is lépten-nyomon szembeütközik környezetével, s valóban tudomásul kell venni, hogy lassanként kinő környezetéből, ennek megfelelően több önállóság és szabadság illeti meg. A szülők feladata az, hogy ne igyekezzenek megtörni mindenáron a gyermek akaratát. Csak azt tiltsuk és azt követeljük meg, amit feltétlenül szükséges, ennek teljesítéséhez következetesen ragaszkodjunk. A gyermek dacrohámát fogadjuk nyugodtan, ne engedünk, ha kívánsága indokolatlan, de ne is hangsúlyozzuk győzelmünket.

András Magdolna óvónő

Valami nem működik

(folytatás az első oldalról)

Én azt hiszem, hogy az a közömbösség a magyarázója a jelenlétnek, ami mindent jellemez ma, az a pénz iránti igény és könnyű meggazdagodási vágy, amivel mindennap találkozunk. Az általános közvélemény, amiben az érdekek és az értékek össze vannak keveredve. Sokszor csak nézünk, és nem is tudjuk, hogy mit, így hát csak nézünk, de nem látunk. Messze túl vagyunk azon, hogy a pénz az eszköz, amit céljaink elérésére kell, hogy használjunk. Ma már a pénz a cél, és mi vagyunk az eszközök a pénz megszerzésére. Sajnos már az életünk minőségét is pénzben mérjük le. Pedig a tiszta levegő, a csendes falu, a szép táj, ez mind az, ami pénzzel nem megfizethető. Úgy élünk, hogy gyerekeink saját településük és kultúrájuk értékeit tehernek érzik. Fontosabb számukra a játékgép, a mobiltelefon. Azt érzik, hogy az éjszakába nyúló ivászatok mérik meg azt, hogy ki ember és ki nem. Nincs szükség se a hagyományainkra, se új és hasznos tevékenységek kitalálására.

Fontosak a gyerekeink, fontosak, de azt hisszük, hogy iskola és tudás nélkül majd érvényesülni fognak, mert megadatott a ma élő emberek nagy többségének az, hogy kevés iskolai végzettséggel is jól keresen.

Én azt vallom, hogy a gyerekeinkbe oltott kultúra az, ami számukra a tisztességes életet és megélhetést biztosítani tudja. Mert egy tisztességes keret nélkül nem tudja a megszerzett tudását alkalmazni. De mikor sem a szülők, sem a tanárok nem mutatnak megfelelő példákat - tisztelet a kivételnek, akinek nem inge, nem veszi magára stb. - akkor majd később el kell viselnünk szó nélkül azt, amit az általunk nevelt emberek tesznek, mert mi, a település közössége neveli olyanná, amilyenek. Mindannyian egyformán vagyunk érte felelősek, mivel egy településen élünk. Megszoktuk, hogy bármi kellemetlen is történik, egy felelőst, egy hibást, egy bűnbakot keresünk. Nem azt nézzük legalább magunkban, hogy nekem mi a szerepem, mi lett volna a szerepem, én mit mulasztottam, én mit tehettem volna a megtörténése ellen. Megkeressük a bűnbakot, és majd ujjal mutogatunk rá: Ő volt, Ő a hibás. Ott tartunk, hogy megállapítjuk kritikusan a hibákat, de nem vizsgáljuk a szerepünket benne. Pedig mindig nekünk is van, ha az Lövétén történik. Van azért, mert a csepű-telefon, vagy más hasonló helyi információs rendszerek, a kibeszélő show(pletyka) alkalmával sose teszik fel azt a kérdést, hogy tehetünk-e valamit a megállapított baj, hiba, vagy hiányosság elhárításáért, felszámolásáért. Így a megállapított dolgok kimondásával csak erősítik azt. Pedig esetenként csak a gondolat megjelenése és hangosan történő kimondása is segítené, segíthetne a helyzeten.

Valami nem működik. Nem működik, mert nem működtetjük. Rajtunk múlik, Lövetei embereken az, hogy milyen lesz itt élni Lövétén. A mi érdekünk és a mi kötelességünk, hogy jó legyen.

L.L. Tamás

KÖZLEMÉNY

Megjelent a 309/2002 számú Törvény, amely a katonaság alatt 1950 és 1961 közötti időszakban munkaszolgálatot teljesítő személyekre vonatkozik.

A katonaság alatt munkaszolgálatot teljesítő személyeknek havi 15.000 lej összegre van joguk minden hónapra, amely alatt munkaszolgálatot teljesített.

A túlélő házastárs, aki a férj halála után nem kötött új házasságot, a fenti összeg 50 %-ára jogosult.

A jelen törvény előírásaiban foglalt személyek jogosultak még:

- ingyenes orvosi és gyógyszerellátásra
- mentesek a rádió és TV taxa (bérleti díj) alul, a kábel TV díj nem esik mentesség alá.

A jogosultság elbírálása a Megyei Nyugdíjosztály feladata, ahova a kéréseket le kell adni.

Az elbírálás kérés alapján történik a katonakönyvben található beírások alapján, valamint a Megyei Katonai Központ (Centrul Militar) által kiállított igazolás alapján.

Ezen törvény a közléstől (2002. június 6.) számított 60 nap után lép érvénybe.

Miklós Ida jegyző

Júliusi időjósok

Mária Magdolna ha tiszta - ajándékoz,
hogyha pedig esős, - könnyen ártalmat
hoz.

Ha a hangya nagy halmot hord:
tüzelőről jól gondoskodj.

Jakab napja tiszta éjszakája
a kertet jó bőséggel rakja.

De ha esős-, gazdát szomorító,
szened tőle a mogyoró s dió.

Sarlós Boldogasszony csepegős esője
sokáig tart: néha hat hét lesz belőle.

Iskolám

Eljött már a szünidő,
az iskola vége ...

Búcsúzom most tőled.

Lesz sok szép s jó.

Be jó,
hogy itt a vakáció !

Nem kell verset ma-
golni,

Sem a számtant kí-
nozni.

András Tünde. III. A

Képek Lövete történetéből

A Gál utcai szomszédság

Kiadja a Lövetei Ifjak Egyesülete
Nyomta a ROTAPRINT nyomda

A szerkesztőség nem min-
den esetben ért egyet a cik-
kek tartalmával!

Felelős szerkesztő: Sorbán József
Munkatársak: András Mónika,
András Zsolt, Lázár László, Mihály
János